

○ PENSIONENS ÅNGER

– Hur illa blev det?

Inledning

Varje år går omkring 100 000 personer i pension och i dag är var sjätte person i Sverige 70 år eller äldre, en ålder då de allra flesta helt har slutat att arbeta.

Att gå i pension innebär en stor omställning både ekonomiskt och socialt när man inte längre har ett arbete att gå till och vi blev nyfikna på hur dessa individer upplever situationen som pensionär när de blickar tillbaka på sitt yrkesliv och de val de gjorde. Finns det något de ångrar, något som de önskar att de hade gjort eller inte gjort? Med hjälp av Kantar Medias webbpanel (Sifopanelen) genomförde Svensk Försäkring därför i september 2024 en enkätundersökning. Webbpanelen är riks-representativt rekryterad utifrån slumpmässiga urval och i detta urval intervjuades 1 007 personer i åldern 70–75 år.

Undersökningen visar att de intervjuade, födda mellan 1949 och 1954, till största delen är nöjda med den ekonomiska situationen som pensionär några år efter det att de har gått i pension. 78 procent av kvinnorna och 85 procent av männen anser att de har en bra eller mycket bra ekonomisk situation idag. Det är positivt. Det är samtidigt oroande att förväntningarna hos framför allt kvinnor inte infrias. Varannan kvinna upplever att pensionen är lägre än förväntat. Det finns uppenbarligen ett glapp mellan förväntningar och utfallet i pension som vi bättre behöver förstå vad det beror på. Var femte ångrar att de inte sökte mer information om sin pension inför pensioneringen. Det gäller för både män och kvinnor.

De som har svarat på frågorna har uppgett att deras huvudsakliga inkomst under 2023 var pension. Nästan var tredje man och var femte kvinna uppger att de, vid sidan av pensionen, har inkomst av tjänst eller egen näringsverksamhet, det vill säga de är jobbonärer. De flesta uppger att det framför allt är av sociala skäl som de arbetar – de tycker att det är roligt och de känner sig behövda. Det är allra vanligast att vara jobbonär i Småland inom jord- och skogsbruk eller att ta politiska uppdrag och styrelseuppdrag.

Det som allra flest ångrar, och det gäller både män och kvinnor, är att de önskar att de hade sparat mer privat till sin pension. Det gäller för 37 procent av männen och 32 procent av kvinnorna.

Ett privat pensionssparande har fördelen att det är den enskilde som själv kan anpassa sparandet utifrån sina behov. Det skiljer sig från vad som gäller för allmän pension eller tjänstepension, som ur individens perspektiv, är en form av tvångssparande.

Stockholm 28 oktober 2024

Eva Erlandsson

Senior ekonom, Svensk Försäkring

Innehåll

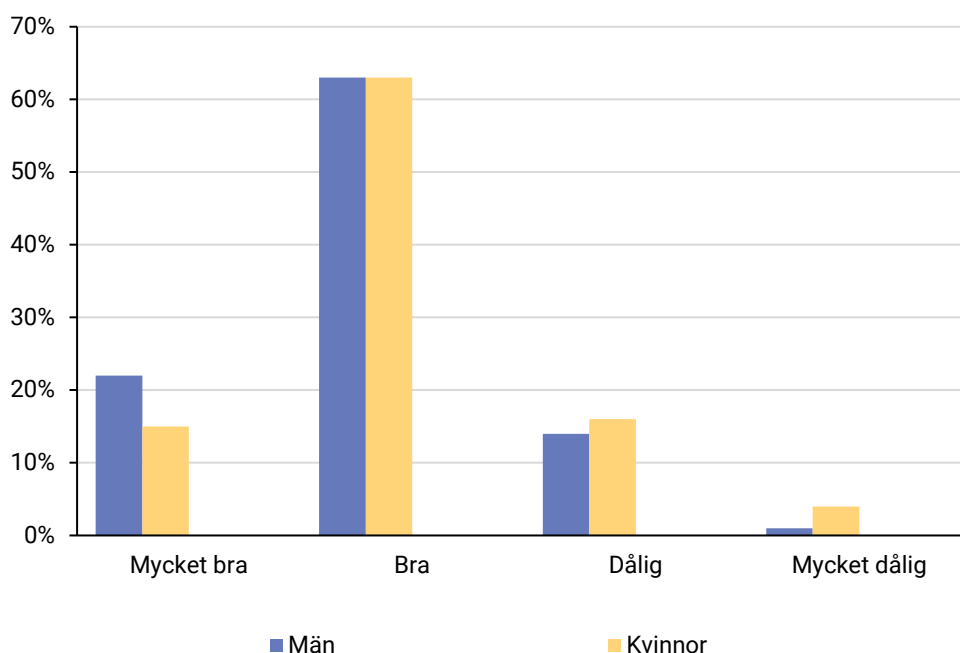
Inledning	1
1 De flesta upplever att den ekonomiska situationen är bra eller mycket bra	3
2 För höga förväntningar på pensionen?	4
3 Många är positiva till ett längre arbetsliv	5
3.1 Var femte önskar att de hade gått i pension vid en senare tidpunkt	5
3.2 Vanligast att vara jobbonär i Småland	6
3.3 Många kvinnor önskar att de hade arbetat heltid i högre omfattning	7
4 Var tredje önskar att de hade sparat mer privat till sin pension	9
5 Var femte önskar att de hade sökt mer information om sin pension	10

1 De flesta upplever att den ekonomiska situationen är bra eller mycket bra

En övervägande del (81 %) av dem som har svarat på enkäten upplever att den ekonomiska situationen som pensionär är bra eller mycket bra. Det gäller för både män (85 %) och kvinnor (78 %), men i högre utsträckning för män.

Var femte kvinna och 14 % av männen upplever att den ekonomiska situationen som pensionär är dålig eller mycket dålig. Det gäller i högre utsträckning för dem med utbildning på grundskolenivå (27 %), än för dem med eftergymnasial utbildning (15 %).

Hur upplever du din ekonomiska situation i dag? Kvinnor och män

De svarande delas in i olika så kallade riksområden: Stockholm, Östra Mellansverige, Småland med öarna (Småland), Sydsverige, Västsverige, Norra Mellansverige, Mellersta Norrland och Övre Norrland. Det finns även en indelning i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö samt Övriga landet.

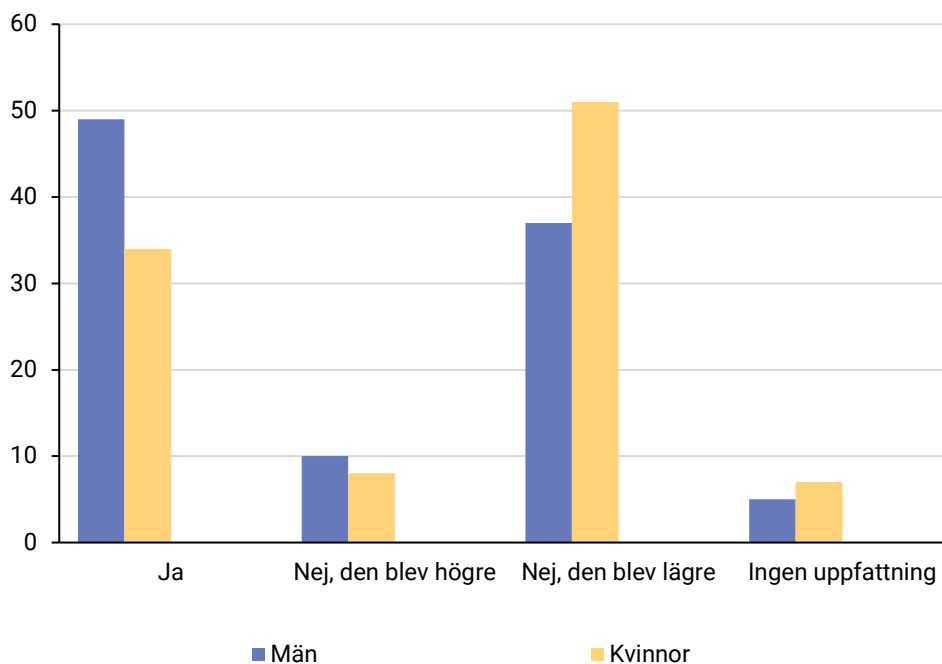
Bosatta i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg, Malmö samt i Småland och Norra Mellansverige upplever i högre utsträckning (85 %) att den ekonomiska situationen som pensionär är bra eller mycket bra. Bosatta i mellersta och norra Norrland, samt Sydsverige är mindre nöjda. Där är det 73-75 % som uppger att den ekonomiska situationen är bra eller mycket bra.

2 För höga förväntningar på pensionen?

Det finns en tydlig skillnad vad gäller i hur hög utsträckning som män och kvinnor upplever att pensionen blev som de förväntade sig. 59 % av männen uppger att pensionen blev som de förväntade sig eller högre, medan 42 % av kvinnorna ger samma svar. 51 % av kvinnorna och 37 % av männen uppger att pensionen blev lägre än förväntat.

Det är fler bland dem med eftergymnasial utbildning (43 %) än bland dem med utbildning på grundskolenivå (35 %), som uppger att pensionen blev som förväntat.

Blev din pension som du förväntade dig? Kvinnor och män

Pensionen uppfyller i högre grad förväntningarna i storstadsregionerna (47 %) än i övriga landet (38 %).

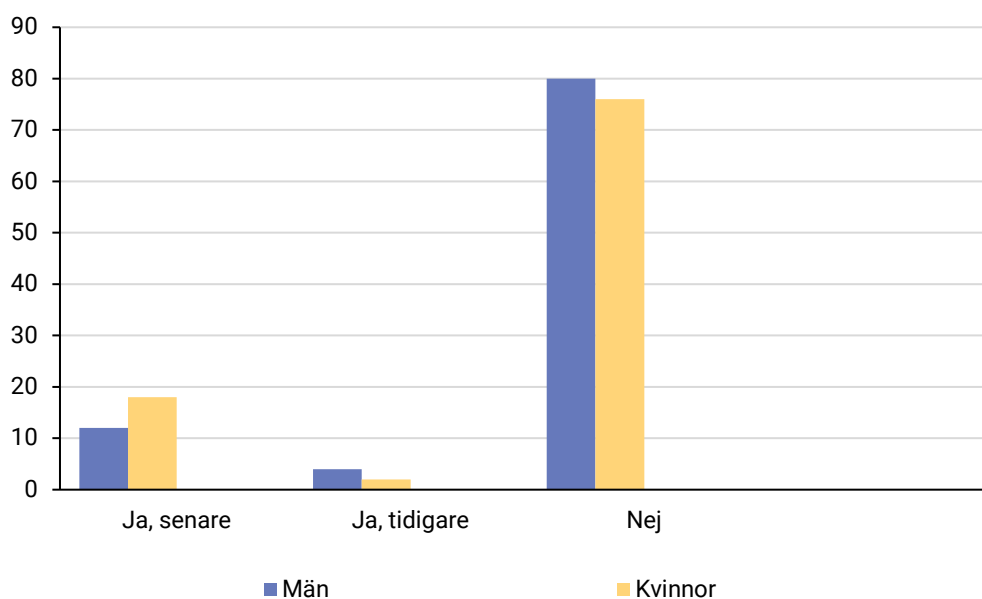
3 Många är positiva till ett längre arbetsliv

3.1 Var femte önskar att de hade gått i pension vid en senare tidpunkt

Fler kvinnor (18 %) än män (12 %) önskar att de hade gått i pension vid en senare tidpunkt. Det är endast 4 % av männen och 2 % av kvinnorna som önskar att de hade gått tidigare i pension. 80 % av männen och 76 % av kvinnorna är nöjda med tidpunkten för pension.

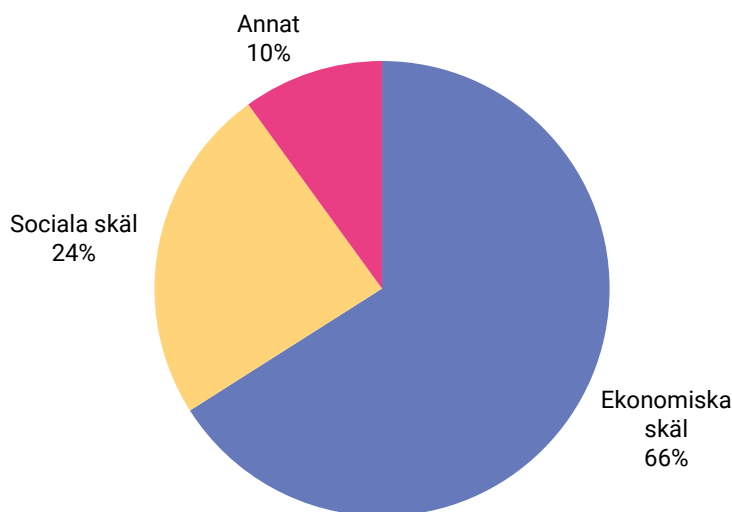
Det är fler bland dem med grundskola (23 %) än bland dem med eftergymnasial utbildning (15 %) som önskar att de hade gått i pension vid en senare tidpunkt.

Önskar du att du hade gått i pension vid en annan tidpunkt? Kvinnor och män

Det främsta skälet till en önskan om att ha gått senare i pension uppges vara ekonomiskt och det gäller i ungefär lika stor utsträckning för kvinnor (67 %) och män (66 %). Var fjärde (24 %) uppger att de önskar att de hade arbetat längre av sociala skäl, eftersom jobbet var roligt och de trivdes med det.

Vilken är den främsta orsaken till att du önskar att du hade gått i pension senare?

3.2 Vanligast att vara jobbonär i Småland

Vid sidan av pension som huvudsaklig inkomst uppger 28 % av männen och 18 % av kvinnorna att de har inkomst av tjänst eller egen näringsverksamhet. Skälen till att de fortsätter att arbeta är framför allt sociala (48 %). 15 % uppger att de arbetar av ekonomiska skäl.

Det är vanligast att vara jobbonär i Småland (34 %) och minst vanligt i Sydsverige (18 %). Lantgård, skogsbruk, politiska uppdrag, styrelseuppdrag är vanliga sysselsättningar. Flera uppger att det är roligt och att de känner sig behövda.

Hade du någon inkomst av tjänst eller egen näringsverksamhet under 2023?

Riksområden

Riksområde	Andel med inkomst av tjänst eller egen näringsverksamhet
Småland med öarna	34 %
Västsverige	25 %
Östra Mellansverige	25 %
Norra Mellansverige	23 %
Mellersta Norrland	23 %
Övre Norrland	21 %
Stockholm	20 %
Sydsverige	18 %

3.3 Många kvinnor önskar att de hade arbetat heltid i högre omfattning

3.3.1 Förändrade förutsättningar för att arbeta heltid sedan 1970-talet

Omfattningen av kvinnors deltagande på arbetsmarknaden har ökat över tid, men det är fortfarande betydligt mer vanligt bland kvinnor än bland män att arbeta deltid under yrkeslivet. År 1989 arbetade 45 % av kvinnorna och 7 % av männen deltid. År 2023 var det 28% av kvinnorna och 13 % av männen som arbetade deltid.¹

De som i dag är mellan 70 och 75 år, det vill säga den grupp ur vilken urvalet av dem som har svarat på frågorna i denna enkät ingår i, gick i pension mellan 2013 och 2018, givet att de gick i pension vid 65 års ålder. Om vi antar att de har haft 40 år i yrkeslivet började de arbeta i början och mitten av 1970-talet. Under denna period har förutsättningarna för kvinnor att arbeta heltid förändrats dramatiskt genom utbyggnaden av barnomsorg efter 1976, införandet av en föräldraförsäkring 1975, som gav även pappor möjlighet att vara föräldralediga, och en ökad uppmärksamhet kring det obetalda hem- och omsorgsarbetet för att ta hand om barn, föräldrar, matlagning med mera.²

När de intervjuade var mitt i livet förändrades pensionssystemet i riktning mot ett livsinkomstbaserat system varigenom den enskilde fick ett större ansvar för sin egen pension. De tillfrågade i denna enkät hör till de allra sista årskullarna som delvis omfattas av det gamla pensionssystemet med tilläggs pension. Till största delen omfattas de av det ”nya” livsinkomstbaserade pensionssystemet med inkomst- och premiepension. Valet mellan heltids- och deltidsarbete kom därmed att få en större betydelse.

¹ *Långsam utveckling för jämställdheten inom EU (2024)*, SCB.

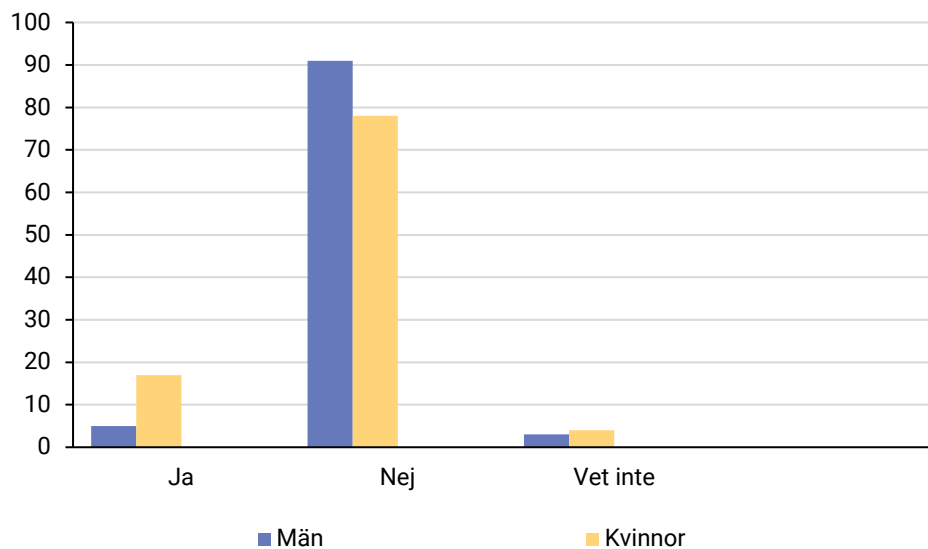
² *Förskolan och politiken – om intentioner och beslut bakom den svenska förskolans framväxt (2015)*, Utbildningsdepartementet.

3.3.2 Var femte kvinna önskar att hon hade arbetat heltid i högre omfattning

Bland de kvinnor som har svarat på undersökningen önskar 17 % att de hade arbetat heltid i högre utsträckning, jämfört med bara 5 % av männen. Ekonomiska skäl dominerar som den främsta orsaken till att de svarande ångrar sitt val och det gäller för både män och kvinnor (93 %).

Bland männen är det 2 % som önskar att de hade jobbat deltid i högre utsträckning medan motsvarande för kvinnor är 1 %. De allra flesta kvinnor (78 %) och män (91 %) är nöjda med sitt val.

Önskar du att du hade arbetat heltid i större utsträckning under ditt yrkesliv? Män och kvinnor

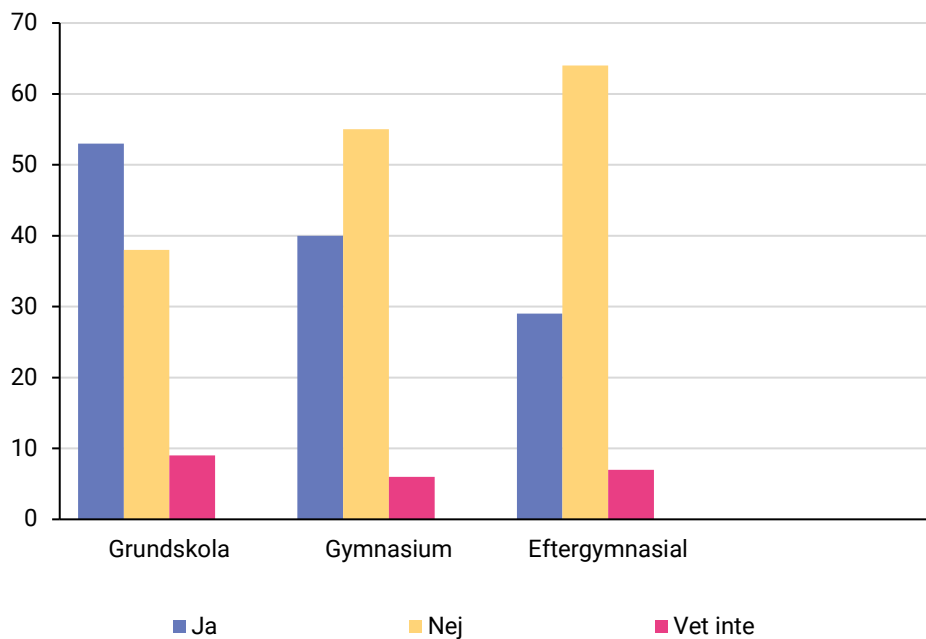

4 Var tredje önskar att de hade sparat mer privat till sin pension

Mer än var tredje person svarar att de önskar att de hade sparat mer privat till sin pension under tiden de arbetade. Det gäller för 37 % av männen och 32 % av kvinnorna.

Det är stora skillnader mellan de svarande beroende på utbildningsnivå. Mer än varannan person med grundskolenivå svarar att de önskar att de hade sparat mer privat till sin pension. Motsvarande för dem med gymnasienivå och eftergymnasial utbildning är 40 % respektive 29 %.

Önskar du att du hade sparat mer privat till din pension? Utbildningsnivå

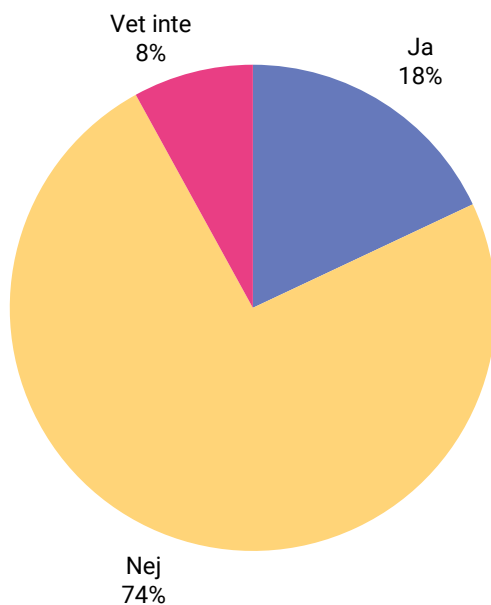

5 Var femte önskar att de hade sökt mer information om sin pension

Var femte (18 %) önskar att de hade sökt mer information om sin pension inför pensioneringen och det gäller för både män och kvinnor. Det visar på vikten av bra informationstjänster som minpension.se.

Statistik från minPension visar till exempel att åtta av tio 65-åringar i dag gör en pensions-prognos, men betydligt färre planerar sitt uttag i detalj via Uttagsplaneraren. Sannolikt kommer behovet av planering att öka i framtiden.

Önskar du att du hade sökt mer information om din pension inför pensioneringen?

Det är få (8 %) som önskar att de hade planerat mer inför pensioneringen genom att minska sina utgifter, exempelvis flytta till ett billigare boende, amortera på bolån eller annat för att få en bättre ekonomisk situation som pensionär. Det gäller oavsett kön, bostadsort eller utbildningsnivå.

Svensk Försäkring

Svensk Försäkring Box 24043, Karlavägen 108, 104 50 Stockholm

Tel 08 522 785 00

www.svenskforsakring.se